

УДК 339.137.2: 338.242:164.01

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/4-102-14>

Каліна І. І.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5662-6967>

Карбовська Л. О.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5333-1653>

Мазур Ю. В.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4728-4640>

Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ТЕНДЕНЦІЇ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Стаття присвячена актуальній проблемі дослідження основних тенденцій логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в умовах глобалізації. Розкрито зміст поняття «глобалізація». Представлено основні рушійні сили процесу глобалізації як-ось: цифрова революція; міжнародна економічна інтеграція; соціокультурна конвергенція; глобальні постачальники освітніх послуг; транскордонний політичний вплив; фінансова лібералізація; розширення міжнародного бізнесу та торгівлі; необхідність економії ресурсів; посилення конкуренції. Визначено ключові рушійні сили глобалізації, які впливають на логістику: економічні фактори – торговельні угоди, ефективність витрат, доступ до ринку; технологічні досягнення – транспорт і логістика, комунікаційні та інформаційні технології, автоматизація та робототехніка; політичні та соціальні фактори – державна політика, переваги споживачів, глобалізація праці. Обґрунтовано фактори та виклики в логістиці та управлінні ланцюгами поставок: складність, вразливість до збоїв, сталий розвиток, видимість і прозорість, талант і навички, безпека і відповідність, інновації.

Ключові слова: глобалізація, логістика, менеджмент, зовнішньоекономічна діяльність, світова торгівля, ланцюги поставок, рушійні сили глобалізації.

Постановка проблеми. Глобалізація змінила спосіб роботи підприємств, і управління логістикою не є винятком. Оскільки компанії розширюють свою діяльність за межами своїх країн, наявна потреба в ефективних і результативних стратегіях логістичного управління.

Термін «глобалізація» означає вільний рух товарів, послуг і людей по всьому світу. Щодо управління ланцюгом постачання, то глобалізація означає процес, за допомогою якого компанія працює в міжнародному масштабі.

Глобалізацією вважається усунення бар'єрів для торгівлі через національні кордони з метою посилення інтеграції, взаємозалежності та взаємозв'язку виробничих процесів і ринків капіталу, а також потоку фінансових ресурсів, товарів і послуг між різними країнами, таким чином розширюючи міжнародну торгівлю та економічне зростання в комплексі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні аспекти логістичного управління підприємств в умовах глобалізації знайшли своє відображення у дослідженнях багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців таких, як: П. Ценіга, В. Шукалова [1], О. Акмалов, С. Халід [2], В. Цзо, С. Чжан, Ю. Ге [3], Л. Орланюк-Малицька, Т. Плахова, Т. Сакулева [4], Д. Бугайко, В. Резнік, С. Смерічевська [5]. Ними було розкрито майбутні тенденції розвитку управління логістикою з позицій стійкості в процесі глобалізації [1], досліджена роль логістики у світовому економічному розвитку та її вплив на торгівлю, інфраструктуру, зайнятість та інновації [2], розглянуто стійке управління логістикою зовнішньоторговельних підприємств, що допоможе подальшій адаптації до режиму розвитку економічної глобалізації на даному етапі, знизить витрати у міжнародній торгівлі підприємств та сприятиме розвитку торгових підприємств [3], визначено рушійні сили зростання доданої вартості як ключового показника ефективного управління глобальним

ланцюгом поставок [4], розкрито механізм організації діяльності логістичних підприємств і можливості розвитку логістики в бізнес-секторі [5]. Однак недостатньо розкрито рушійні сили та проблеми сучасного розвитку логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в умовах глобалізації.

Метою статті є дослідження розвитку системи логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств під впливом глобалізації та виявлення особливостей у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. У Звіті про глобалізацію від Інституту міжнародної економіки Петерсона термін «глобалізація» використовується для опису зростаючої взаємозалежності світових економік, культур і населення, спричиненого транскордонною торгівлею товарами та послугами, технологіями та потоками інвестицій, людей та інформації [6].

На думку К. Мюллера, глобалізація означає розширення економічних, політичних і культурних практик, які виходять за межі територіально визначених просторів і, як правило, поширюються на весь світ [7].

Основними рушійними силами процесу глобалізації, що представлені на рис. 1, є наступні:

Цифрова революція. Інтернет полегшив доступ до товарів і послуг, вироблених в будь-якій точці світу. Завдяки технологіям електронної комерції та електронному банкінгу з'явилися можливості здійснення транзакцій без кордонів. Соціальні медіа перетворили світ у «глобальне село», оскільки за протязом кількох хвилин можна ініціювати та завершити транзакції в Інтернеті.

Міжнародна економічна інтеграція. Торгові блоки (НАФТА для США, Мексики та Канади; ЕАС для країн Східної Африки) роблять національні кордони прозорими, адже зменшуються/усуваються бар'єри для торгівлі між країнами-членами, полегшується потік товарів і послуг через національні кордони.

Рис. 1. Основні рушійні сили процесу глобалізації

Джерело: [8]

Соціокультурна конвергенція. Через доступ до інформації через онлайн-газети та соціальні мережі люди втрачають «культурну ідентичність». Те, що раніше було національним/регіональним продуктом, тепер стає глобальним продуктом. Тепер компанії можуть продавати свою продукцію по всьому світу, не налаштовуючи її відповідно до смаків окремих країн.

Глобальні постачальники освітніх послуг. Із зростанням популярності онлайн-навчання з'явилися установи, які пропонують навчальні курси для глобальної аудиторії. Студенти мають доступ до визнаних у всьому світі академічних кваліфікацій, не виїжджаючи із своїх країн і виходять на ринок праці обізнаними щодо культурних відмінностей між країнами та маючи різні навички. Це дає їм можливість працювати в компаніях, розміщених по всьому світу.

Транскордонний політичний вплив. Політика урядів сприяє транскордонній торгівлі та зростанню впливу окремих держав. Розвинені країни намагаються впливати на політичні та економічні події в країнах, що розвиваються. Так, зріс вплив Китаю в Африці, де він пропонує країнам довгострокові позики. Ключовим прикладом є Замбія, де Китай, фактично, взяв під контроль всі операції в міжнародному аеропорту.

Фінансова лібералізація. Завдяки дерегуляції фінансових ринків зростає взаємозв'язок між країнами, стало легко обміняти гроші на «глобальні валюти», такі як долар США та британський фунт. Це полегшило придбання товарів і послуг у всьому світі.

Розширення міжнародного бізнесу та торгівлі. Формами виходу підприємств на зарубіжний ринок є імпорту та експорту товарів і послуг через національні кордони; спільні підприємства, ліцензування діяльності та франчайзинг як альтернативи імпорту та експорту, які поставляють свою продукцію своїм «глобальним» клієнтам.

Потреба в економії ресурсів. У міру загострення конкуренції фірми шукають можливості економії матеріальних і людських ресурсів і грошових коштів. Цього можна досягти за рахунок економії на масштабі, коли фірми виробляють той самий продукт для величезного ринку. Це вимагає від компаній величезних інвестицій у просування продуктів у всьому світі.

Загострення конкуренції. Гостра конкуренція між фірмами спонукає до пошуку нових зовнішніх ринків і глобальної економічної інтеграції.

Глобалізація змінює характер міжнародної економічної діяльності, розширюючи торгівлю, відкриваючи глобальні ланцюжки поставок і забезпечуючи доступ до природних ресурсів і ринків праці. Міжнародна торгівля товарами та послугами є невід'ємною складовою світової економіки. Вона сприяє комерційним угодам і структурам, таким як Єдиний європейський ринок або Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА) [8].

У 2022 році обсяг світової торгівлі товарами склав приблизно 24,9 трлн дол. США в поточних цінах. Наразі у 2000 році ця цифра становила близько 6,45 трлн дол. США. Зростання вартості товарів, що експортуються по всьому світу, відображає розвиток міжнародної торгівлі, глобалізацію та технологічний прогрес [9] (рис. 2).

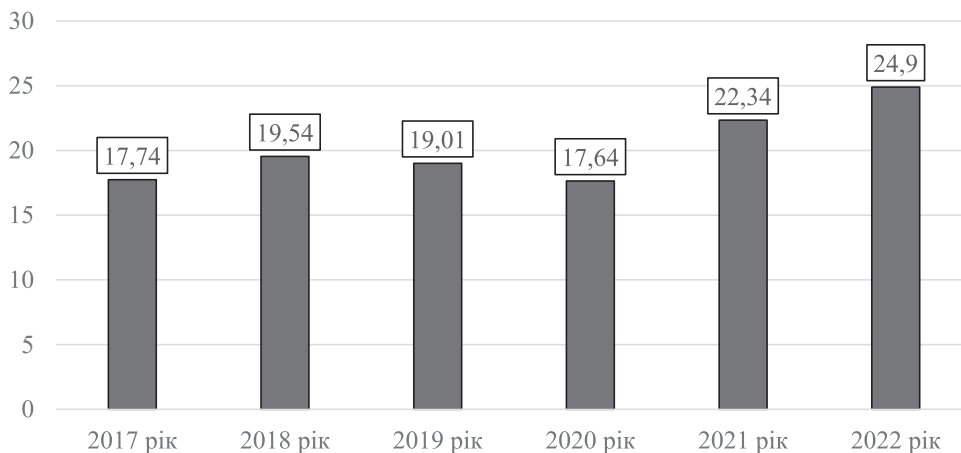

Рис. 2. Тенденції світового експорту вартості торгівлі товарами протягом 2017–2022 рр. (трлн дол. США)

Джерело: побудовано авторами на основі даних [9]

Логістика є основою світової торгівлі та забезпечує рух товарів від виробників до споживачів. Сфера логістики демонструє зростання. Так, у 2023 році світовий ринок логістики оцінювався в 8,96 трлн дол. США, а до 2028 року він, за оцінками, зросте до 15,79 трлн дол. Очікується, що між 2023 і 2028 роками глобальний ринок логістики зростатиме на 6,3% у середньому [10, 11] (рис.3).

У 2022 році глобальні витрати на логістику становили 11,43 трлн дол. США, збільшившись майже на 2 трлн дол. США, а до 2026 року вартість галузі зросте до більш, ніж 13 трлн дол. США [11].

Нині помітний вплив глобалізації на сферу логістики. Внаслідок зростання світової торгівлі зріс попит на логістичні послуги, тому що підприємства прагнуть швидше та ефективніше переміщувати товари по всьому світу. Це призвело до ряду змін у логістиці, включаючи зростання багатонаціональних логістичних фірм і розробку нових технологій і методів управління ланцюгами

поставок. Ключові рушійні сили глобалізації, які впливають на розвиток сфери логістики представлено в таблиці 1.

Одним із найбільш значущих впливів глобалізації на управління логістикою є зростання складності ланцюгів постачання. Оскільки постачальники, виробники та клієнти розкидані по різних континентах, управління потоком товарів стає дедалі складнішими.

Із зростанням глобалізації постає безліч нових викликів для логістики та управління ланцюгами поставок (рис. 4).

Складність: Глобальні ланцюжки поставок складні, у них задіяно багато різних зацікавлених сторін і процесів. Це може ускладнити управління та оптимізацію потоку товарів.

Вразливість до збоїв. Глобальні ланцюжки поставок вразливі до збоїв, таких як стихійні лиха, політична нестабільність і торговельні війни. Ці збої можуть призвести до затримок, дефіциту та збільшення витрат.

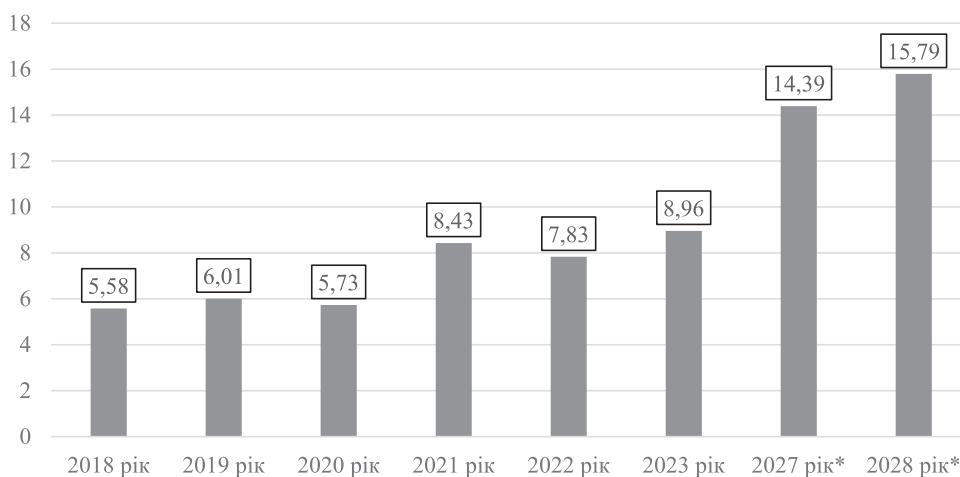

Рис. 3. Розмір глобальної логістичної сфери протягом 2018–2023 рр. і прогноз на 2027–2028 рр. (у трлн дол. США)

*прогноз

Джерело: побудовано автором на основі даних [10; 11]

Таблиця 1

Ключові рушійні сили глобалізації, які впливають на розвиток сфери логістики

Рушії	Характеристика
<i>Економічні фактори</i>	
Торговельні угоди	Угоди про вільну торгівлю та зниження тарифів полегшили та здешевили переміщення товарів через кордони, заохочуючи компанії шукати матеріали та виробляти продукцію по всьому світу.
Ефективність витрат	Компанії можуть отримати доступ до дешевшої робочої сили, сировини та виробничих потужностей у різних частинах світу, що призводить до економії коштів і підвищення прибутковості
Доступ до ринку	вихід на нові ринки дозволяє компаніям охопити ширшу клієнтську базу та збільшити свої доходи
<i>Технологічні досягнення</i>	
Транспорт і логістика	Прогрес у транспортних технологіях, таких як контейнеризація та авіаперевезення, зробив транспортування товарів на великі відстані швидшим і дешевшим
Комунікаційні та інформаційні технології	Удосконалені засоби зв'язку та платформи обміну даними полегшили співпрацю та координацію в рамках глобальних ланцюгів поставок
Автоматизація та робототехніка	Автоматизація у виробництві та логістиці може підвищити ефективність і зменшити витрати на робочу силу, сприяючи подальшій глобалізації
<i>Політичні та соціальні фактори</i>	
Урядова політика	Уряди можуть активно заохочувати глобалізацію через політику, що сприяє торгівлі та інвестиціям
Споживчі вподобання	Споживачі все більше вимагають широкий вибір продуктів за конкурентоспроможними цінами, чому може сприяти глобальний пошук
Глобалізація праці	Переміщення кваліфікованої робочої сили через кордони дає компаніям доступ до талантів у різних регіонах

Джерело: побудовано авторами на основі [12, 13]

Рис. 4. Фактори та виклики в логістиці та управлінні ланцюгами поставок

Джерело: побудовано авторами на основі [13]

Сталий розвиток. Вплив глобального транспорту та виробництва на навколишнє середовище викликає дедалі більше занепокоєння. Компанії повинні знайти способи зробити свої ланцюжки поставок більш стійкими.

Видимість і прозорість. Підтримувати видимість усіх частин глобального ланцюга поставок може бути складно. Це може ускладнити відстеження запасів, виявлення потенційних проблем і забезпечення етичних практик пошуку джерел.

Талант і навички. Для управління глобальним ланцюгом поставок потрібна робоча сила зі спеціальними навичками та знаннями. Це може бути проблемою для компаній, особливо в країнах, що розвиваються.

Безпека та відповідність. Компанії повинні дотримуватися різноманітних правил і стандартів, пов'язаних із міжнародною торгівлею та митницею. Це може бути складним і тривалим процесом.

Інновації. Сфера логістики та управління ланцюгами поставок постійно розвивається. Компанії повинні бути інноваційними та адаптованими, щоб йти в ногу з останніми тенденціями та технологіями [4; 13].

Це лише деякі з рушійних сил, факторів і викликів, пов'язаних з глобалізацією в ланцюзі поставок. Розуміючи ці сили, компанії можуть розробляти стратегії, щоб орієнтуватися в складнощях

глобальних операцій і будувати стійкі та стійкі ланцюги поставок.

Висновки з проведеного дослідження. Глобалізація має глибокий вплив на процес управління логістикою. Підвищена складність, потреба в розширеній співпраці, різноманітність регуляторних середовищ, проблеми сталого розвитку та роль технологій є критичними факторами, які підприємства повинні враховувати. Це вимагає від підприємств постійної адаптації діяльності, щоб відповідати вимогам глобального ринку. Використання передових технологій, заохочення співпраці та пріоритет стійкості забезпечить ефективні логістичні операції для клієнтів.

Отже, глобалізація вимагає посилення співпраці між різними зацікавленими сторонами в ланцюжку поставок. Виробники, постачальники сировини і матеріалів, постачальники логістичних послуг і клієнти повинні злагоджено працювати разом, щоб забезпечити безперебійну роботу. Ефективне спілкування та обмін інформацією мають вирішальне значення для координації діяльності та оперативного вирішення проблем. Для вирішення цих складних завдань компаніям необхідно запровадити передові технології та системи, які допоможуть компаніям контролювати свої ланцюжки поставок, виявляти потенційні збої та приймати обґрунтовані рішення.

Список використаних джерел:

1. Ceniga Pavel & Šukalová Viera. Future of Logistics Management in the Process of Globalization. *Procedia Economics and Finance*. 2015. No. 26. P. 160–166. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00908-9](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00908-9)
2. Akmalov, O., & Khalid, S. The path to supply chain excellence: a comprehensive conceptual framework for competitiveness. *Innovations in Technology and Science Education*. 2023. No. 2(15), P. 39–52. DOI: <https://doi.org/10.37547/tajmei/Volume06Issue02-05>
3. Zuo, Wulong & Zhang, Xing & Ge, Yuemeng. The economic globalization for sustainable management of overseas trade enterprise logistics. *Expert Systems*. 2021. No. 41. DOI: <https://doi.org/10.1111/exsy.12887>.
4. Orlyanyuk-Malitskaya, L., Plakhova, T., Sakulyeva, T. et al. The impact of globalisation processes on supply chain management. *Innov. Infrastruct. Solut.* 2024. No. 9, 35. DOI: <https://doi.org/10.1007/s41062-023-01331-2>
5. Bugayko D., Reznik V., Smerichevska S. Mechanizm of organization of logistics enterprises activity. 2024. *Intellectualization of logistics and supply chain management*. No. 25. P. 33–40. DOI: <https://doi.org/10.46783/smart-scm/2024-25-3>
6. Is Globalization? Peterson Institute for International Economics. 2018. URL: <https://www.piie.com/microsites/globalization/what-is-globalization> (accessed 20.10.2024).

7. Klaus Müller Globalisierung. Campus Verlag. *Campus Frankfurt*. 2002. New York. 177 p.
8. What are the Factors that Drive Globalisation? 2023. URL: <https://iqualifyuk.com/what-are-the-factors-that-drive-globalisation/> (accessed 21.10.2024).
9. International Trade. Statista. 2024. URL: <https://www.statista.com/markets/423/topic/534/international-trade/#overview> (accessed 30.10.2024).
10. Yaqub Mohammad. 27+ Logistics Statistics & Facts (Must Know in 2024). 2024. URL: <https://www.contimod.com/logistics-statistics/> (accessed 30.10.2024).
11. Logistics industry worldwide - statistics & facts. URL: <https://www.statista.com/topics/5691/logistics-industry-worldwide/> (accessed 30.10.2024).
12. The Impact of Globalization on Logistics Management Strategies. 2024. URL: <https://www.ogoship.com/blog/ogoship/the-impact-of-globalization-on-logistics-management-strategies> (accessed 31.10.2024).
13. Supply Chain Issues of 2023 and Possible Solutions/ Logistics & Supply Chain Management. 2024. URL: <https://truein.com/supply-chain-issues-and-possible-solutions/> (accessed 31.10.2024)
14. How Globalization Is Impacting The Logistics Industry. URL: <https://www.driverlogistics.in/blogs/how-globalization-is-impacting-the-logistics-industry> (accessed 31.10.2024).

References:

1. Ceniga Pavel & Šukalová Viera (2015) Future of Logistics Management in the Process of Globalization. *Procedia Economics and Finance*. no. 26. pp. 160–166. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00908-9](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00908-9)
2. Akmalov, O., & Khalid, S. (2023) The path to supply chain excellence: a comprehensive conceptual framework for competitiveness. *Innovations in Technology and Science Education*. no. 2(15), pp. 39–52. DOI: <https://doi.org/10.37547/tajmei/Volume06Issue02-05>
3. Zuo, Wurong & Zhang, Xing & Ge, Yuemeng. (2021) The economic globalization for sustainable management of overseas trade enterprise logistics. *Expert Systems*. no. 41. DOI: <https://doi.org/10.1111/exsy.12887>
4. Orlanyuk-Malitskaya, L., Plakhova, T., Sakulyeva, T. et al. (2024) The impact of globalisation processes on supply chain management. *Innov. Infrastruct. Solut.* no. 9, 35. DOI: <https://doi.org/10.1007/s41062-023-01331-2>
5. Bugayko D., Reznik V., Smerichevska S. (2024) Mechanizm of organization of logistics enterprises activity. *Intellectualization of logistics and supply chain management*, no. 25. pp. 33–40. DOI: <https://doi.org/10.46783/smart-scm/2024-25-3>
6. Is Globalization? Peterson Institute for International Economics. (2018). Available at: <https://www.piie.com/microsites/globalization/what-is-globalization> (accessed October 20, 2024).
7. Klaus Müller Globalisierung (2002) Campus Verlag. *Campus Frankfurt*. New York. 177 p.
8. What are the Factors that Drive Globalisation? (2023). Available at: <https://iqualifyuk.com/what-are-the-factors-that-drive-globalisation/> (accessed October 21, 2024).
9. International Trade. Statista. (2024). Available at: <https://www.statista.com/markets/423/topic/534/international-trade/#overview> (accessed October 30, 2024).
10. Yaqub Mohammad (2024) 27+ Logistics Statistics & Facts (Must Know in 2024). Available at: <https://www.contimod.com/logistics-statistics/> (accessed October 30, 2024).
11. Logistics industry worldwide - statistics & facts. Available at: <https://www.statista.com/topics/5691/logistics-industry-worldwide/> (accessed October 30, 2024).
12. The Impact of Globalization on Logistics Management Strategies. (2024). Available at: <https://www.ogoship.com/blog/ogoship/the-impact-of-globalization-on-logistics-management-strategies> (accessed October 31, 2024).
13. Supply Chain Issues of 2023 and Possible Solutions. Logistics & Supply Chain Management. 2024. Available at <https://truein.com/supply-chain-issues-and-possible-solutions/> (accessed October 31, 2024).
14. How Globalization Is Impacting The Logistics Industry. Available at: <https://www.driverlogistics.in/blogs/how-globalization-is-impacting-the-logistics-industry> (accessed October 31, 2024).

Kalina Iryna
Karbovska Liubov
Mazur Julia

Private Joint-Stock Company “Higher education institution
“Interregional Academy of Personnel Management”

TRENDS IN LOGISTICS MANAGEMENT OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES OF ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Summary

The article is devoted to the actual problem of studying the main trends in logistics management of foreign economic activity of enterprises in the context of globalization. The content of the concept of “globalization” is revealed as the removal of barriers to trade across national borders in order to strengthen the integration, interdependence and interconnection of production processes and capital markets, as well as the flow of financial resources, goods and services between different countries, thus expanding international trade and economic growth. The main driving forces of the globalization process are presented in a complex, such as: digital revolution; international economic integration; socio-cultural convergence; global educational service providers; cross-border political influence; financial liberalization; expansion of international business and trade; the need to save resources; increased competition. It shows the impact of globalization on international economic activity and logistics, which changes the nature of international economic activity, expanding trade, opening up global supply chains and providing access to natural resources and labor markets, which stimulated demand for logistics services, as enterprises strive to move goods around the world faster and more efficiently. The key driving forces of globalization that affect logistics are identified: economic factors – trade agreements, cost efficiency, market access; technological achievements – transport and logistics, communication and information technologies, automation and robotics; political and social factors – government policy, consumer preferences, Labor globalization. The factors and challenges in logistics and supply chain management are justified: complexity, because the logistics system unites many parties and processes; vulnerability to failures that can lead to delays, shortages and increased costs; sustainable development must reduce the impact on the environment; visibility and transparency, talent and skills of employees to manage the global supply chain, security and compliance, innovation.

Keywords: globalization, logistics, management, foreign economic activity, World Trade, supply chains driving forces of globalization.